

Nummer 6 2022

Sveriges ekonomi

Statistiskt perspektiv

**Ekonomin mattades av
Migrationen från Ukraina
höjde BNP marginellt
Handeln med Ryssland
minskade redan innan kriget**

The SCB logo is located in the bottom left corner of the image. It consists of the letters 'SCB' in a bold, white, sans-serif font, set against a dark background. The background of the entire page is a photograph of a red wooden house with a red roof and white window frames, surrounded by green trees and a large bush of purple flowers in the foreground. The sky is a clear, bright blue.

SCB

Innehåll

Månadsöversikt april 2022.....	3
Läget i ekonomin	4
Ekonomin mattades av.....	4
Fördjupning	9
Migrationen från Ukraina höjde BNP marginellt	9
Fördjupning	14
Handeln med Ryssland minskade redan innan kriget.....	14
Internationell utblick	20
EU:s energiförsörjning beroende av Ryssland	20
Indikatorer för Sverige, EU och USA	21

Om Sveriges ekonomi – statistiskt perspektiv

Det huvudsakliga målet med tidskriften är att ge en helhetsbild över ekonomin utifrån den ekonomiska statistiken. Detta kompletteras med fördjupningar inom olika områden samt en internationell utblick.

Från och med januari 2021 har tidskriften SCB–Indikatorer slagits ihop med Sveriges ekonomi – statistiskt perspektiv.

Publicering sker månadsvis, med ett uppehåll i juli.

Vi tar gärna emot synpunkter och kan hjälpa till med att ta fram data vid behov. Kontakta oss via e-post på ekstat@scb.se.

Fler diagram med [konjunkturindikatorer](#) finns här.

Månadsöversikt april 2022

Indikatorer	Jämfört med föregående månad (procent) ¹⁾	Jämfört med motsvarande månad föreg år (procent) ²⁾	Jämfört med föregående månad	Jämfört med motsvarande månad föreg år
BNP-indikator månad	-0,2	2,5	●	+
Näringsliv				
Näringslivets produktion	0,9	4,6	+	+
Industrins produktion	-0,6	0,1	—	●
Industrins orderingång	-2,0	7,4	—	+
Tjänsteproduktion	1,3	7,1	+	+
Handel och konsumtion				
Hushållens konsumtion	-0,4	7,5	—	+
Detaljhandelns försäljning	0,4	2,4	+	+
Utrikeshandel				
Varuexport ³⁾	1,2	18,1	+	+
Varuimport ³⁾	1,5	20,9	+	+
Priser				
Konsumentpriser (KPIF)	0,6	6,4	+	+
Producentpriser	1,2	23,8	+	+
Arbetsmarknad				
Sysselsättningsgrad ⁴⁾	0,1	1,7	●	+
Arbetslöshetstalet ⁵⁾	-0,1	-1,2	●	+
Arbetade timmar ⁶⁾	0,3	2,9	+	+

1) Kalenderkorrigerat och säsongrensat (ej för utrikeshandel, priser och arbetsmarknad)

2) Kalenderkorrigerat (ej för utrikeshandel, priser och arbetsmarknad)

3) Löpande priser, okorrigerat. Månadsförändring avser trend.

4) Sysselsättning som andel av befolkningen 15–74 år. Förändring i procentenheter. Månadsförändring baserar sig på säsongrensade och utjämnade data. Årsförändring baserar sig på originalvärden.

5) Arbetslöshet som andel av arbetskraften 15–74 år. Förändring i procentenheter. Månadsförändring baserar sig på säsongrensade och utjämnade data. Årsförändring baserar sig på originalvärden. Symboler anges med omvänt tecken.

6) Arbetade timmar 15–74 år (inklusive sysselsatta utomlands). Månadsförändring baserar sig på säsongrensade och utjämnade data. Årsförändring baserar sig på kalenderkorrigerade data.

Symbolerna betyder:

Ökning (Förändringstal högre än 0,2 procent)

Oförändrat (Förändringstal -0,2–0,2 procent)

Minskning (Förändringstal lägre än -0,2 procent)

Läget i ekonomin

Ekonomin mattades av

Efter kraftiga svängningar i ekonomin under 2020 och 2021 har 2022 börjat lugnare. BNP föll första kvartalet och BNP-indikatorn visade även ett något svagare april. Även konsumtionen föll i april. Något som inte fallit är inflationen som fortsatt är mycket hög.

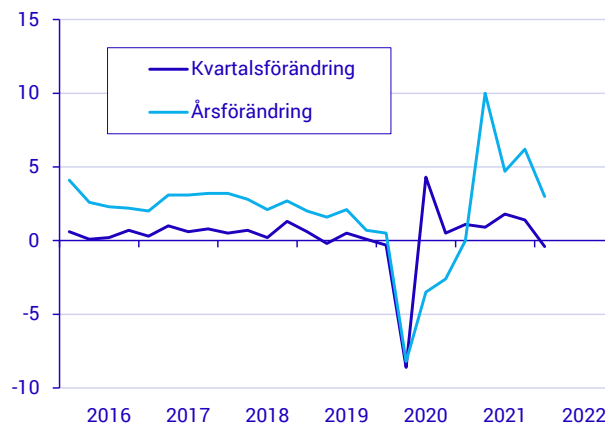
Efter BNP-fallet andra kvartalet 2020 återhämtade sig den svenska ekonomin successivt. Säsongrensade värden visade att BNP var tillbaka på samma nivå som innan pandemin redan första kvartalet 2021 och ekonomin fortsatte sedan att växa under året.

Första kvartalet 2022 vände dock utvecklingen nedåt. Säsongrensat sjönk BNP med 0,8 procent jämfört med kvartalet innan. Den dämpade utvecklingen fortsatte även i april då BNP-indikatorn sjönk svagt. Hittills har samtliga fyra månader 2022 varit svagare än december 2021.

Jämfört med ett svagt första kvartal i fjol visar de kalenderkorrigerade uppgifterna på en fortsatt tillväxt i årstakt första kvartalet i år, om än något svagare än de tre kvartalen dessförinnan.

Dämpad BNP-tillväxt första kvartalet

BNP-tillväxt i procent. Förändring jämfört med föregående kvartal, säsongrensat, respektive förändring jämfört med motsvarande kvartal föregående år, kalenderkorrigerat

Källa: Nationalräkenskaperna (SCB)

Främst var det den starka importen som sänkte BNP första kvartalet 2022. Exportnettot påverkade BNP-utvecklingen negativt med 0,7 procentenheter. Men även svag offentlig konsumtion och hushållskonsumtion tyngde. Istället byggdes lager upp.

"Främst var det den starka importen som sänkte BNP första kvartalet 2022"

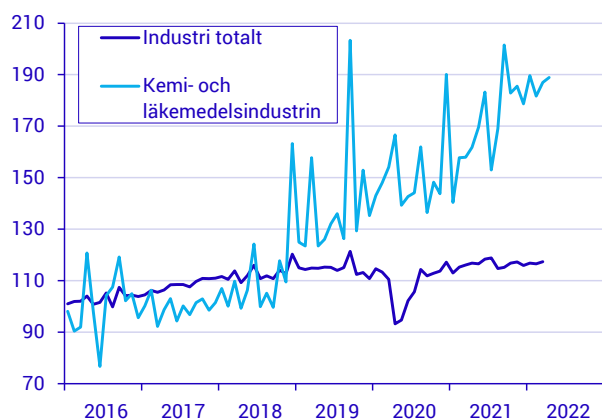
De nyanlända flyktingarna från Ukraina påverkade BNP marginellt. Den ökade flyktinginvandringen under första kvartalet lyfte BNP-tillväxten med måttliga 0,1 procentenheter i årstakt. Läs mer om detta i fördjupningsartikeln på sidan 9.

Lägre tillväxt för industrin än tjänstesektorn

Industrin har påverkats av leveransproblem och höjda fraktkostnader och har haft en svagare utveckling än tjänstebranscherna sedan sommaren 2020. Utvecklingen fortsatte även i april då industriproduktionen sjönk medan tjänsteproduktionen fortsatte uppåt.

Stark tillväxt för kemi och läkemedel de senaste åren

Produktionsvärdeindex 2015=100, säsongrensade värden

Källa: Produktionsvärdeindex (SCB)

Det spretar i utvecklingen mellan industribranscherna. Kemi- och läkemedelsindustrin har haft en stark produktionstillväxt under senare år, trots att utvecklingen varierar kraftigt från månad till månad. Även maskinindustrin klarade sig relativt bra genom pandemin.

Inom motorfordonsindustrin minskade produktionen under fjolårets första nio månader, mycket på grund av komponentbrist. Produktionen återhämtade sig dock något i slutet av 2021 medan 2022 har inletts sidledes.

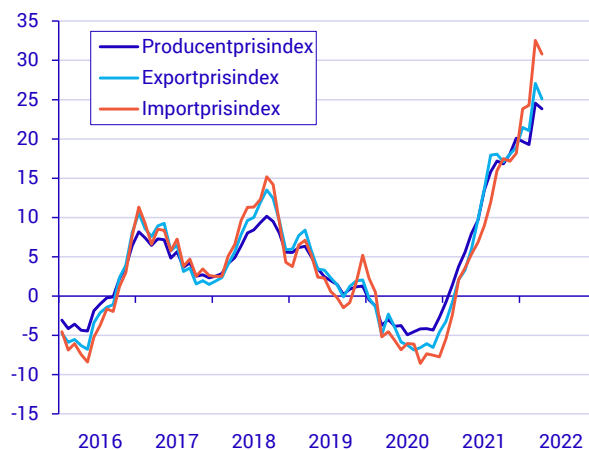
Producentpriserna ökar fortsatt snabbt

Prisökningarna fortsatte i producentled och låg i april på 24 procent i årstakt. Dock syns en viss avmattning i ökningstakten i april. Importpriserna har ökat något mer än exportpriserna samtidigt som kronan tappade 5 procent i värde mellan juni 2021 och februari 2022 enligt KIX-indexet. En svagare krona innebär att både export- och importpriserna stiger mätt i svenska kronor. En viss återhämtning skedde i mars och i april låg kronan still.

"Importpriserna har ökat något mer än exportpriserna"

Prisökningarna i producent- och importled mattades av från höga nivåer

Procentuell förändring från motsvarande månad föregående år

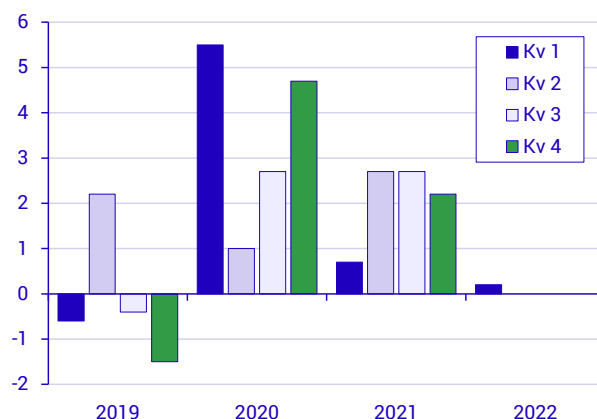
Källa: Prisindex i producent- och importled (SCB)

Coronaeffekten mattas av på mat och dryck

När smittspridningen tog fart i mars 2020 rekommenderades svenskar att arbeta hemifrån. Detta syns tydlig i hushållens konsumtion av mat och alkoholfri dryck. Räknat i volym var uppgången 5,5 procent första kvartalet 2020 jämfört med ett år tidigare. Även 2021 ökade livsmedelskonsumtionen, men första kvartalet i år var den marginellt högre än första kvartalet i fjol.

Vi lagade mer mat hemma under pandemin

Hushållens konsumtion av livsmedel och alkoholfria drycker, volymutveckling jämfört med motsvarande kvartal föregående år, procent

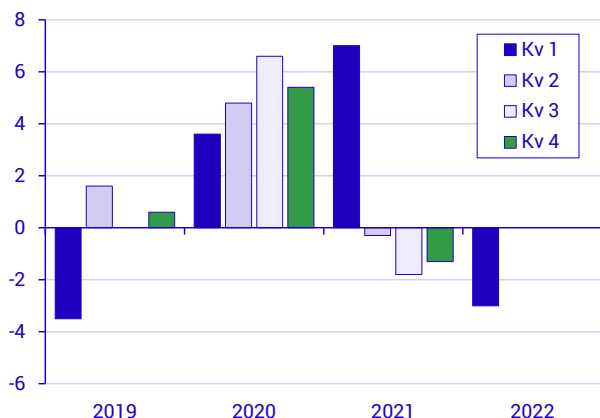
Källa: Nationalräkenskaperna (SCB)

Även konsumtionen av alkohol och tobak ökade 2020, även om bilden av bunkring initialt inte var lika tydlig som i livsmedelsbutikerna så kom drickandet, snusandet och rökningen igång till

semestern tredje kvartalet. Men efter första kvartalet i fjol när många fått den första dosen vaccin och restriktionerna lättades öppnades andra alternativ för alkoholförtäring än för hemmabruk.

Konsumtionen av alkohol och tobak har minskat sista året

Hushållens konsumtion av alkoholhaltiga drycker och tobak, volymutveckling jämfört med motsvarande kvartal föregående år, procent

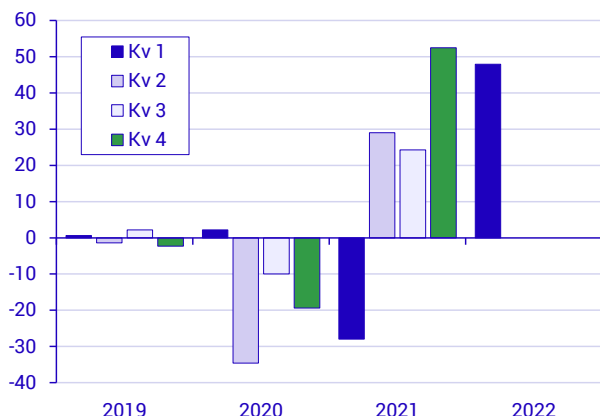

Källa: Nationalräkenskaperna (SCB)

Hotell- och restaurangbranschen hade en motsatt utveckling. Efter fyra dystra kvartal när pandemin slog till följde fyra kvartal med tillväxt. Tredje kvartalet i fjol, då många svenskar semestrade hemma, var nivån från innan pandemin återhämtad.

Svenskarna tillbaka på restauranger och hotell

Hushållens konsumtion av restauranger, caféer, hotell och annan övernattningservice, volymutveckling jämfört med motsvarande kvartal föregående år, procent

Källa: Nationalräkenskaperna (SCB)

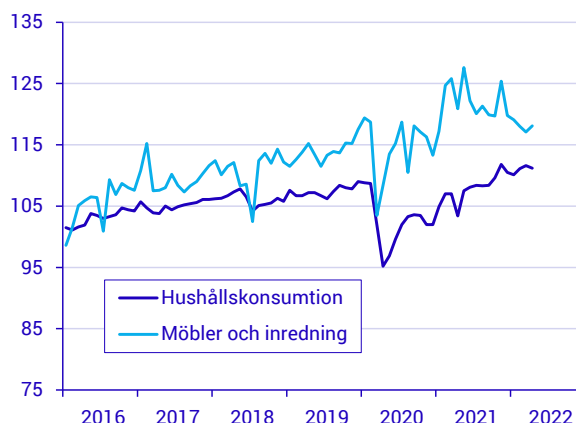
Svagare konsumtion i april

Hushållens konsumtion minskade med 0,4 procent i april 2022 jämfört med mars 2022, säsongsrensats och kalenderkorrigerat i fasta priser. Sett i ett längre perspektiv har det varit en positiv trend efter fallet i början av 2020 fram till slutet av 2021. Därefter har konsumtionen haft relativt små rörelser.

Konsumtionen har utvecklats olika inom olika kategorier. Något som gått starkt sedan pandemin startade är möbler och inredning. Hemmakontoren och hemmamiljön har piffats till då vi tillbringat mer tid där. Men även om hushållen fortsatt att ta hand om sina hem har shoppingen av inredning avtagit det senaste året.

Konsumtionen av möbler minskar

Hushållens konsumtionsindikator. Index 2015=100, säsongsrensade värden

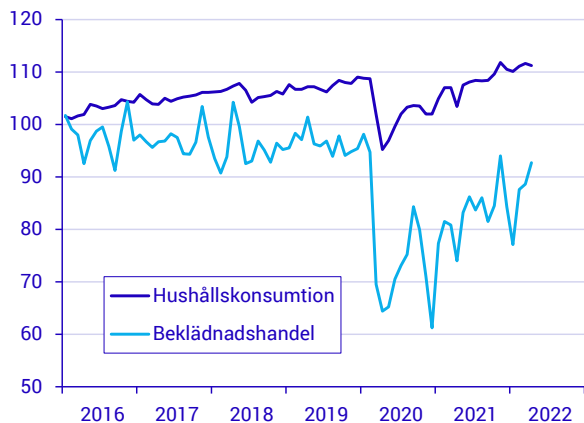

Källa: Hushållens konsumtionsindikator (SCB)

Klädhandeln har däremot haft det tufft under pandemin med högre andel hemarbete. Hushållens konsumtion inom beklädnadshandeln är ännu inte tillbaka på nivåerna som var innan pandemin. Trenden är dock positiv och april var starkaste månaden i år.

"Klädhandeln är ännu inte tillbaka på nivåerna som var innan pandemin"

Hushållen uppdaterar inte garderoben lika flitigt som förr
Hushållens konsumtionsindikator. Index 2015=100, säsongrensade värden

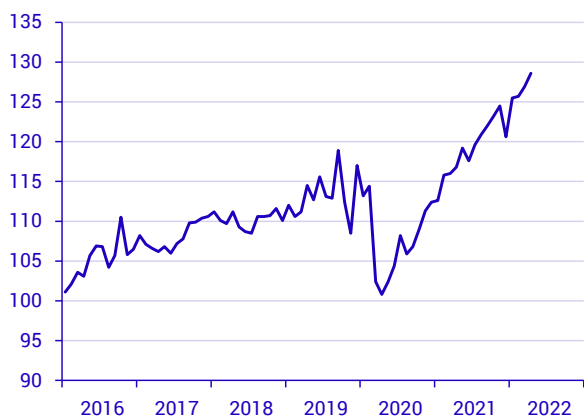

Källa: Hushållens konsumtionsindikator (SCB)

Konsumtion inom kategorin rekreation och kultur har haft en rejäl tillväxt sedan pandemin inleddes. Främst är det e-handeln som ligger bakom denna starka utveckling, men kategorin innehåller många poster och även ljud och bild har ökat. De senaste månaderna har även resor och kulturen påverkat utvecklingen positivt.

Kraftig tillväxt för e-handeln under pandemin

Hushållens konsumtionsindikator för rekreation och kultur. Index 2015=100, säsongrensade värden

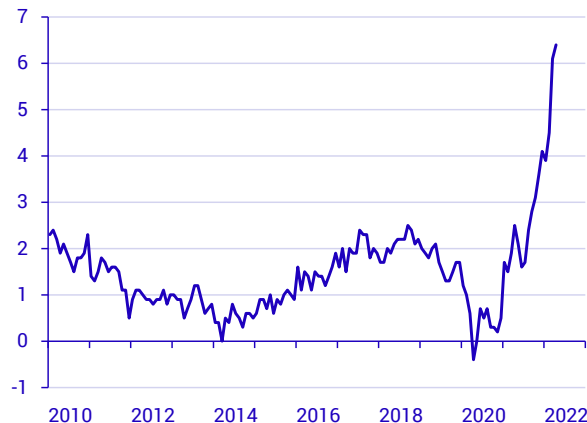
Källa: Hushållens konsumtionsindikator (SCB)

Hög inflation urholkar hushållens köpkraft

Det senaste halvåret har inneburit flera utmaningar för hushållen med kraftiga prisökningar och börsfall. KPIF, som mäter en viktad korg med varor (med ränteeffekten exkluderad), visade på en prisstegring med 6,4 procent sedan april i fjol.

Kraftiga prisökningar för hushållen

Konsumentprisindex med fast ränta (KPIF), årsförändring i procent

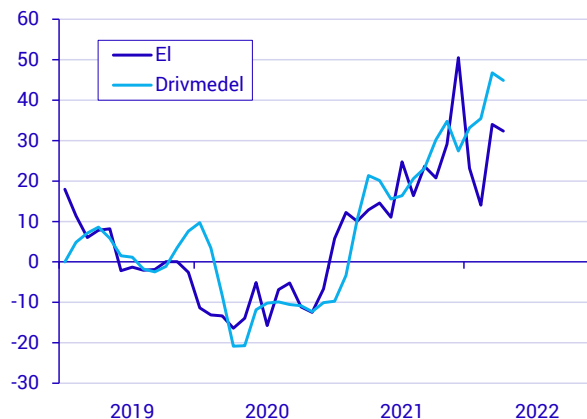

Källa: Konsumentprisindex (SCB)

Det som framförallt har drivit upp kostnaderna för hushållen är kraftigt höjda priser på el och drivmedel. I december låg elpriset 50 procent högre än december 2020. Det är flera faktorer som ligger bakom de höga priserna. Mer information om detta finns att läsa i [Sveriges ekonomi nr 3 2022 \(scb.se\)](https://www.scb.se/ekonomi/sveriges-ekonomi/sveriges-ekonomi-nr-3-2022).

Fortsatt höga priser på el och drivmedel

Konsumentprisindex för el och drivmedel, årsförändring i procent

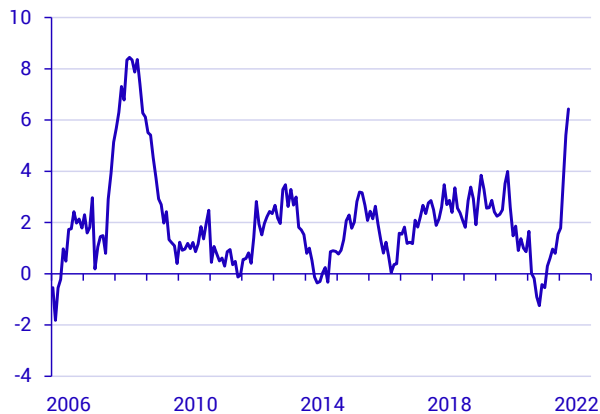

Källa: Konsumentprisindex (SCB)

Dessutom har livsmedelspriserna ökat successivt under 2022. I april låg matpriserna 6,4 procent högre än april 2021. Inte sedan 2008 har vi haft någon månad med så höga prisökningar på mat.

Högre prisökningar på mat under 2008

Konsumentprisindex för livsmedel, volymutveckling jämfört med motsvarande månad föregående år, procent

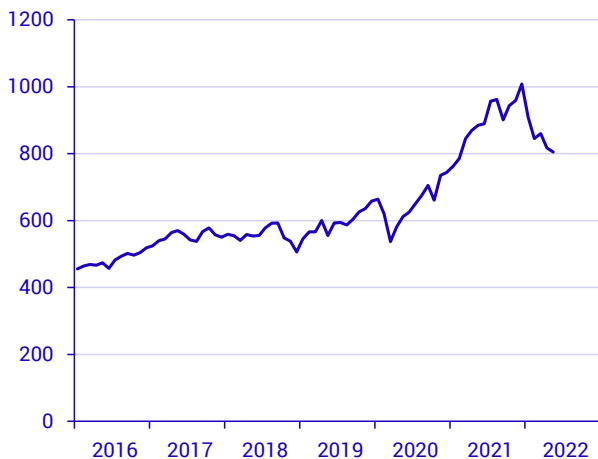

Källa: Konsumentprisindex (SCB)

Det är inte bara inflationen som gjort livet surt för hushållen. Stockholmsbörsen har tappat 19 procent av sitt värde under årets fem första månader, varav 15 procent under de två första månaderna.

Svag utveckling på Stockholmsbörsen under 2022

OMX Affärsvärldens Generalindex. 1995-12-29 = 100.
Stängningskurs månadsvis

Källa: Macrobond

Trots detta passade hushållen under första kvartalet på att köpa aktier samtidigt som de sålde fonder. Hushållens satte samtidigt in 61 nya miljarder på bankkonton. De disponibla inkomsterna ökade med 6 procent på årsbasis första kvartalet där både löner och kapitalinkomster bidrog positivt.

Kontaktperson: Caroline Ahlstrand 010-479 43 33

Fördjupning

Migrationen från Ukraina höjde BNP marginellt

Flyktinginvandringen från Ukraina bidrog marginellt till BNP-tillväxten första kvartalet 2022. Effekten på BNP var mindre än 2015. Det är framförallt den offentliga konsumtionen som påverkas av ökat flyktingmottagande.

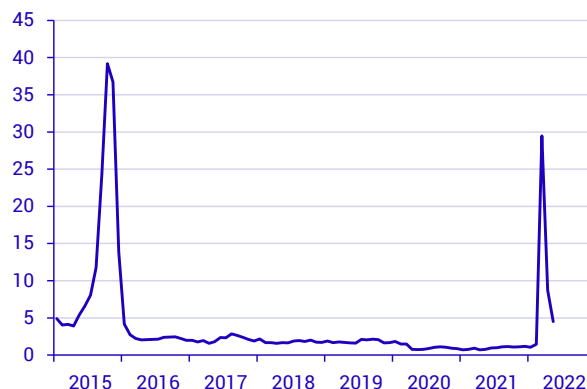
I denna artikel beskrivs hur migrationen behandlas i nationalräkenskaperna och hur olika delar i BNP-måttet har påverkats under första kvartalet 2022. Effekten på Sveriges BNP är än så länge begränsad då antalet flyktingar från Ukraina inte varit så många. Det är möjligt att effekterna kan bli större framöver.

Många flyktingar i mars

Antalet personer som ansökte om uppehållstillstånd hos Migrationsverket för asyl eller enligt massflyktsdirektivet ökade kraftigt i mars 2022 då antalet ansökningar var drygt 29 000. Ungefär 27 000 var ukrainska flyktingar som sökte enligt massflyktsdirektivet. Inte sedan de stora flyktingströmmarna 2015–2016 har ansökningarna om uppehållstillstånd varit på den höga nivån. Under 2015 kom 170 000 asylsökande enligt Migrationsverket, varav 90 000 det fjärde kvartalet då trycket var som högst.

Fler flyktingar oktober 2015 än mars 2022

Tusental asylansökningar och ansökningar enligt massflyktsdirektivet 2015–2022, månadsdata

Källa: Migrationsverket

Marginell BNP-påverkan

Utifrån BNP-uppgifter publicerade för första kvartalet går det att uppskatta hur flyktingarna enligt massflyktsdirektivet (se faktaruta i slutet av artikeln) bidragit till BNP-utvecklingen. BNP ökade med 3,5 procent i årstakt under det första kvartalet, ej kalenderkorrigerat. Det ökade antalet sökande enligt massflyktsdirektivet bidrog positivt med 0,1 procentenheter till tillväxten. Som en jämförelse uppskattades bidraget under den stora flyktingvågen 2015–2016 till att höja BNP-tillväxten med 0,4 procentenheter fjärde kvartalet 2015. Mer information om förra flyktingvågen finns i [Sveriges ekonomi-statistiskt perspektiv nr 1 2016](#).

"Flyktingar som sökt enligt massflyktsdirektivet räknas som svenska hushåll"

Trots positivt bidrag från flyktingmottagandet minskade statens konsumtion första kvartalet i år

Volymförändring i procent jämfört med motsvarande kvartal föregående år respektive flyktingars bidrag i procentenheter till de olika BNP-delarna. Flyktingar definieras som asylsökande samt sökande enligt massflyktsdirektivet.

	Fjärde kvar- talet 2015	Varav flykting- ars bidrag 2015 kv 4	Första kvar- talet 2022	Varav flykting- ars bidrag, 2022 kv 1
Offentlig konsumtion	2,9	1,2	0,3	0,32
-Statens konsumtion	3,0	1,9	-0,5	1,39
-Kommunernas konsumtion	2,9	1,1	0,6	0,04
Hushålls- konsumtion	4,4	0,0	6,0	0,01
Investering	7,7	0,0	1,5	0,00
Import	7,1	0,1	7,9	0,00
Export	7,9	0,2	5,7	0,00
BNP	5,0	0,37	3,5	0,09

Källa: Nationalräkenskaperna samt egna bearbetningar

Tidigare räknades konsumtion av de som inte är folkbokförda i Sverige som utländsk konsumtion tills de fått uppehållstillstånd. I och med publiceringen av första kvartalet 2022 räknas flyktingar som sökt enligt massflyktsdirektivet som svenska hushåll redan från dag ett enligt nya rekommendationer från EU. För mer information läs avsnittet om "Sökande enligt massflyktsdirektivet räknas som svenskar i BNP" på nästa sida. Effekten på BNP blir densamma oavsett i vilken delpost flyktingarnas konsumtion räknas in i. Nu bokförs flyktingarnas privata konsumtion som hushållskonsumtion och inte som tidigare som utländsk konsumtion i Sverige, vilket då drog upp delposten tjänsteexporten.

Flyktingarna, som främst kom från Ukraina, gav under första kvartalet 2022 uppskattningsvis ett lyft till BNP-tillväxten på 0,09 procentenheter (0,1 procentenheter avrundat till en decimal). Framförallt bidrog flyktingmottagandet till att höja statens konsumtion.

Flyktingarna påverkade främst statens konsumtion

Flyktingars bidrag till BNP-tillväxt, volymförändring, jämfört med samma kvartal föregående år, procentenheter. Bidragen för de olika delarna i försörjningsbalansen summerar till det totala BNP-bidraget.

	Fjärde kvartalet 2015	Första kvartalet 2022
Offentlig konsumtion	0,35	0,09
-Statens konsumtion	0,15	0,08
-Kommunernas konsumtion	0,20	0,01
Hushållskonsumtion	0,00	0,00
Investering	0,00	0,00
Import	-0,03	0,00
Export	0,05	0,00
BNP	0,37	0,09

Källa: Nationalräkenskaperna samt egna bearbetningar

Främst offentlig konsumtion som påverkas

Som tabellerna visar är det nästan enbart inom den offentliga konsumtionen som ett ökat flyktingmottagande märks. Det gällde både fjärde kvartalet 2015 och första kvartalet 2022.

Flyktingmottagandet höjde den offentliga konsumtionen första kvartalet 2022 med 0,32 procentenheter, vilket gav ett bidrag till BNP på 0,09 procentenheter. Utan kostnader för flyktingar hade offentlig konsumtion första kvartalet 2022 legat på samma nivå som första kvartalet 2021.

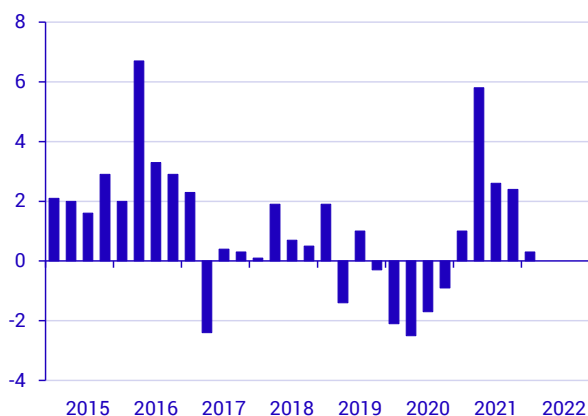
+ 0,09

Migrationens bidrag i procentenheter till BNP-tillväxten första kvartalet 2022

I diagrammet ser man att tillväxten inom den offentliga konsumtionen har varierat en hel del sedan 2015. Under 2016 drogs den offentliga konsumtionen upp av primärkommunernas ökade

utgifter för sociala naturaförmåner. Det förklarades framförallt av ökade kostnader kopplade till flyktingmottagande. År 2020 minskade de offentliga utgifterna i samband med coronautbrottet, då mycket av den icke-akuta vården fick skjutas upp. Under 2021 ökade kostnaderna igen.

Jämförelsevis låg tillväxt för den offentliga konsumtionen första kvartalet
Volymförändring jämfört med motsvarande kvartal föregående år

Källa: Nationalräkenskaperna

Migrationsverket står för de största utgifterna vid flyktingmottagande

I den statliga konsumtionsökningen är det främst Migrationsverkets utgifter för inköp av varor och tjänster som ökar vid högre flyktingmottagande. En stor del av dessa utgifter består av kostnader för livsmedel, transporter och boende. Detta påverkar den offentliga konsumtionen.

Av de statliga myndigheterna är det framför allt Migrationsverkets produktion som har påverkats av det ökade antalet sökande enligt massflyktsdirektivet. Det som framför allt ökar är ärendehantering och boendet för migranterna. I mars 2022 ökade volymmåttet för migrationen med 24 procent jämfört med mars 2021 och påverkade BNP med cirka 0,08 procentenheter det första kvartalet 2022.

De sociala naturaförmånerna, som främst består av inköp av boendetjänster ökade första kvartalet 2022 och höjde den offentliga konsumtionen. Dessa utgifter genererar produktion och investeringar i näringslivet.

Omhändertagande av flyktingbarn höjer kommuners produktion

Kommuner och regioners åtagande ökar vid större flyktingströmmar då barn har rätt till skolgång. Dessutom har kommuner ansvar för de ensamkommande barnens omsorg, mat och boende. Regionernas konsumtion ökar då ukrainska barn har rätt till sjukvård samt att vuxna har rätt till akut vård.

Bidraget från kommuner och regioner till BNP beräknas utifrån de volymmått som används för att beräkna produktionen i skolan och regionerna. Effekten för första kvartalet är liten och påverkar offentlig konsumtion och BNP med 0,02 respektive 0,005 procentenheter.

Oklar effekt på investeringarna

Migrationens effekt på fasta bruttoinvesteringar går i många fall inte att utläsa direkt ur statistikdatabaserna. Det är dock inte särskilt troligt att denna post ökat särskilt mycket under första kvartalet som en följd av flyktinginvandringen, då fasta investeringar generellt tar tid att producera. En typ av investering som kan ha ökat under första kvartalet är fastighetsförbättringar som varit nödvändiga för att kunna tillhandahålla boende. Det saknas dock relevant data för att kunna säga något om storleken av sådana förbättringar och dess påverkan på BNP.

Sökande enligt massflyktsdirektivet räknas som svenskar i BNP

I den officiella befolkningsstatistiken som SCB publicerar ingår endast personer som är folkbokförda i Sverige. För att bli folkbokförd krävs både *avsikt och rätt* att stanna i Sverige i minst ett år. De som söker enligt massflyktsdirektivet i Sverige har inte rätt att stanna ett år och ingår därför inte i SCB:s befolkningsstatistik över folkbokförda svenskar.

Enligt ENS 2010, det styrande regelverket för nationalräkenskaperna och BNP-beräkningarna, ingår individer som har för *avsikt* att stanna i Sverige i mer än ett år i befolkningen. EU:s statistikorgan Eurostat har utgått från att de som söker enligt massflyktsdirektivet inom EU har för avsikt att stanna i mer än ett år i landet och därför ska räknas in i befolkningen i nationalräkenskaperna. Detta

innebär att befolkningsmättet enligt nationalräkenskaperna innefattar fler individer än befolkningsstatistiken.

Detta synsätt skiljer sig emot hur asylsökande bokförts tidigare i nationalräkenskaperna då de räknats som utlänningar vid ankomst. Hur man hanterar migranter påverkar inte den totala BNP-utvecklingen utan bara delposterna i försörjningsbalansen (delarna inom BNP).

BNP per capita påverkas däremot när de sökande enligt massflyktsdirektivet räknas in i befolkningen. BNP per capita-utvecklingen utan justering för massflyktsdirektivet visade på en ökning med 2,32 procent första kvartalet 2022 jämfört med motsvarande kvartal året innan. Lägg de sökande enligt massflyktsdirektivet till befolkningen ökade BNP per capita med 2,18 procent (det officiella måttet).

Ingen påverkan på arbetsinsatsen första kvartalet

Vid vilken tidpunkt som nyanlända kan räknas in i befolkningen får stor påverkan på hur arbetsinsatsen redovisas i nationalräkenskaperna (NR). Både antalet sysselsatta och arbetade timmar i NR skall omfatta såväl svenska som utländska arbetstagare som arbetar för företag och myndigheter placerade i Sverige.

De sökande enligt massflyktsdirektivet ingår inte i den folkbokförda befolkningen och kommer därför inte ingå i arbetskraftsundersökningarnas (AKU:s) undersökningspopulation. Eftersom kvartalsberäkningarna av sysselsatta och arbetade timmar i NR bygger på data från AKU kommer nyanlända ukrainare som arbetar i Sverige inte ingå i denna redovisning av arbetsinsats på kvartalsbasis. Däremot kommer dessa framöver kunna fångas upp i den nya arbetsmarknadsstatistiken, befolkningens arbetsmarknadsstatus, som kommer bli ett komplement till AKU.

SCB bedömer att arbetsinsatsen inte påverkats nämnvärt av det högre flyktingmottagandet under det första kvartalet 2022 eftersom de flesta flyktingarna kom i mars och då sannolikt inte hann få ett jobb under det första kvartalet.

Massflyktsdirektivet

Massflyktsdirektivet, eller direktiv 2001/55/EG, även känt som direktivet om tillfälligt skydd, är ett europeiskt direktiv från 2001 som reglerar miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer till en eller flera medlemsstater inom Europeiska unionen. Direktivet utgör en viktig del av den gemensamma asylpolitiken. Massflyktsdirektivet fastställer en rad bestämmelser gällande beviljandet av tillfälligt skydd som en alternativ skyddsform till asyl, däribland varaktigheten för och innebörden av det tillfälliga skyddet. Direktivet syftar till att tillämpas när den ordinarie asyllagstiftningen inte räcker till för att hantera ett stort inflöde av asylsökande.

Nu är första gången det aktiveras och de som omfattas av direktivet är

- ukrainska medborgare bosatta i Ukraina före den 24 februari 2022.
- statslösa personer, och medborgare i andra tredjeländer än Ukraina, som åtnjöt internationellt skydd eller motsvarande nationellt skydd i Ukraina före den 24 februari 2022. De ska ha varit lagligen bosatta i Ukraina.
- familjemedlemmar till personer som avses i de första två punktsatserna.
- personer som har permanent uppehållstillstånd i Ukraina och var bosatta där före 24 februari 2022, och som inte på ett tryggt sätt kan återvända till sina ursprungsländer.

Syftet med massflyktsdirektivet är att avlasta asylsystemet. De som omfattas av massflyktsdirektivet ska därför i första hand ansöka om denna typ av uppehållstillstånd. Upphållstillståndet gäller från det datum beslutet om att bevilja tillståndet tas till och med den 4 mars 2023.

Personerna som får uppehållstillstånd erbjuds bostäder samt visst ekonomiskt bistånd. Kommuner ordnar till exempel skolgång samt har ansvar för boende och omsorg för ensamkommande barn. Regionerna erbjuder sjuk- och tandvård till minderåriga på samma villkor som övriga befolkningen, samt akut vård till vuxna sökande. Alla dessa aktiviteter påverkar den ekonomiska utvecklingen och ska inkluderas i beräkningarna av BNP.

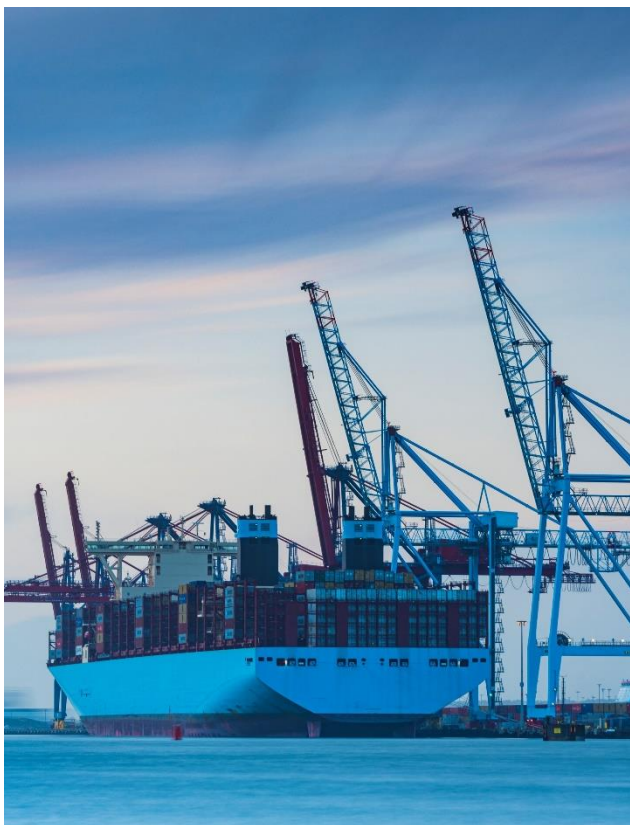
Här finns mer att läsa om hur invandringen påverkar SCB:s befolkningsstatistik: [Statistik om invandring – frågor och svar \(scb.se\)](#)

Viss osäkerhet i bedömningar och underlag

Beräkningarna av flyktingmottagandets kostnader är preliminära och bör tolkas med försiktighet. Vissa underlag finns ännu inte tillgängliga och det finns en risk att de preliminära uppgifterna är underskattade. En indikation om var det övre taket för en skattning av BNP-påverkan från sökande enligt massflyktsdirektivet ligger kan fås om asylsökandes BNP per capita antas vara samma som övriga befolkningen. Bidraget skulle sammantaget i så fall varit 0,13 procentenheter i årstakt. Detta är en överskattning, men ger en fingervisning om osäkerheten i det ovan beräknade BNP-bidraget.

För migrationens bidrag till BNP-utvecklingen, bedöms också en viss fördröjning föreligga. Även om många ukrainare har kommit under första kvartalet 2022, kan BNP-effekterna av migrationen komma synas i högre grad under andra kvartalet 2022 speciellt som ankomsten främst var under mars.

Kontaktperson: Daniel Lennartsson 010-479 64 29

Fördjupning

Handeln med Ryssland minskade redan innan kriget

Ryssland och Ukraina står för relativt små andelar av den svenska utrikeshandeln. Det var framförallt olja som importerades från Ryssland innan deras invasion av Ukraina. Andelen av vår import som kommer från Ryssland har dock minskat under det senaste decenniet.

Den ryska invasionen av Ukraina är förmodligen den allvarligaste säkerhetspolitiska situationen i vårt närområde sedan andra världskriget och har skapat en stor osäkerhet i världsekonomin. De ekonomiska effekterna för Sverige är dock i dagsläget begränsade. För både Sverige och världsekonomin i sin helhet kan konsekvenserna däremot bli mycket stora om kriget blir utdraget.

Ryssland är betydligt större än Ukraina men ändå en relativt liten ekonomi globalt sett och utgjorde knappt 2 procent av världens BNP år 2021 enligt Världsbanken. Deras viktigaste exportvaror är olja och gas, där de står för ungefär en tiondel av världsproduktionen.

Svenska företag har affärsrelationer med både Ryssland och Ukraina som påverkats i hög grad av den ryska invasionen. Det påverkar exempelvis svenska dotterbolag som är närvarande på de lokala marknaderna i Ryssland och Ukraina. Det påverkar även den svenska internationella handeln med varor och tjänster med länderna, alltså genom export och import.

Ambitionen med denna artikel är att belysa i hur stor utsträckning det svenska näringslivet är exponerat gentemot Ryssland och Ukraina samt visa hur ländernas import och export mot Sverige ser ut. Artikeln visar först och främst hur stor utrikeshandeln med varor och tjänster med dessa länder varit de senaste åren, samt vilka varor och tjänster som handlas mest. I artikelns avslutande del visas hur stor verksamhet svenska dotterbolag har i dessa länder.

Något som kan vara värt att poängtera är att statistiken för de olika delarna inte avser samma tidsperiod. Statistiken för utrikeshandel med varor finns tillgänglig till och med 2021, utrikeshandel med tjänster finns till och med 2020 (där används OECD som källa) och svenska internationella koncerner finns till och med 2019.

Svensk ekonomi allt mindre exponerad gentemot Ryssland

De direkta effekterna av en begränsad handel med Ryssland beräknas vara relativt små för svensk ekonomi. Sveriges handel med Ryssland utgör dessutom en allt mindre andel av Sveriges totala utrikeshandel.

Händelseutvecklingen i Ukraina kommer med största sannolikhet innebära att svenska företag minskar sin exponering ytterligare mot den ryska marknaden. Rysslands betydelse som handelspartner till Sverige har minskat stadigt de senaste åren. Bara sedan 2014, då Ryssland annekterade Krim, har handeln

halverats. Framför allt är det importen av fossila bränslen, exempelvis råolja, som har minskat. År 2018 importerade vi råolja för över 29 miljarder kronor från Ryssland. År 2021 hade importen fallit till 7 miljarder kronor i löpande priser, det är en minskning med 76 procent.

Mätt som andel av Sveriges varuimport från Europa har Rysslands andel minskat från 6,4 procent 2012 till 1,5 procent 2021. Andelen av varuexporten har varit mer stabil och legat kring 2 procent under de senaste åren.

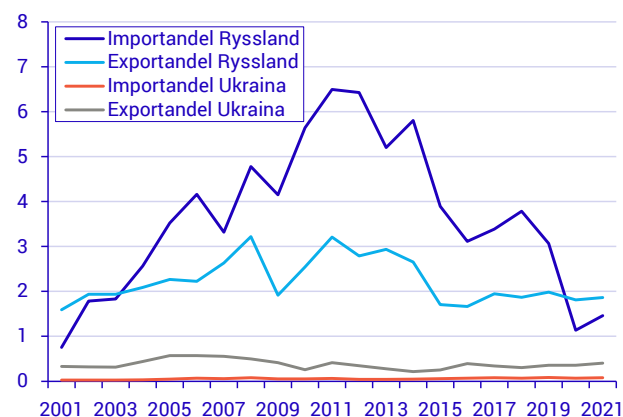
Ukraina är en liten handelspartner

Ukraina är en mindre handelspartner för Sverige än vad Ryssland är. Landets andel av Sveriges varuhandel med Europa har legat förhållandevis stabilt på några tiondels procent under senare år. Varuexporten till Ukraina uppgick år 2021 till 5 miljarder kronor, vilket var 0,4 procent av Sveriges varuexport till Europa. Vi exporterade bland annat verkstadsprodukter till Ukraina. Sverige köpte år 2021 varor från Ukraina för 1 miljard kronor. Detta utgjorde endast 0,1 procent av den totala varuimporten från Europa.

Det kan jämföras med Sveriges största handelspartners Norge och Tyskland. Varuexporten till Norge uppgick i fjol till 175 miljarder och varuimporten till 172 miljarder. För Tyskland var motsvarande siffror 171 miljarder för varuexporten och 274 miljarder för varuimporten.

Importen från Ryssland har minskat i betydelse det senaste decenniet

Andel export och import av varor, uttryckt i procent av totala varuexporten till och varuimporten från Europa, löpande priser

Källa: Utrikeshandel med varor (SCB)

1,5 %

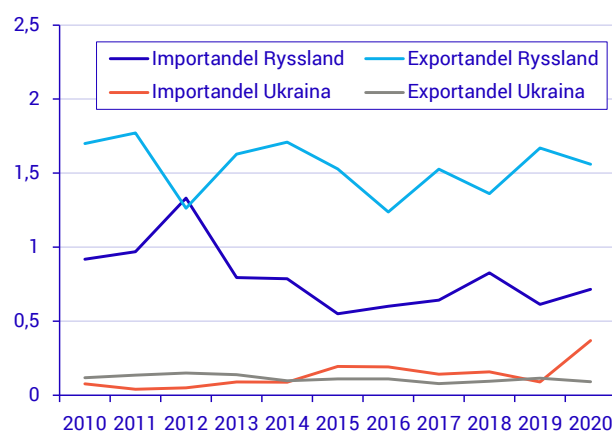
Andel av Sveriges varuimport som kom från Ryssland 2021

Tjänstehandeln ännu mer begränsad

Sverige har även tjänstehandel med Ryssland och Ukraina. Den är dock betydligt mindre än varuhandeln. Under 2020 var det 27 respektive 7 procent av vår totala export till Ryssland respektive Ukraina som utgjordes av tjänster. På importsidan utgjorde tjänsteandelarna 20 respektive 40 procent.

Exporten av tjänster till Ryssland mer betydande än importen

Andel export och import av tjänster, uttryckt i procent av totala tjänsteexporten till och tjänsteimporten från Europa, löpande priser

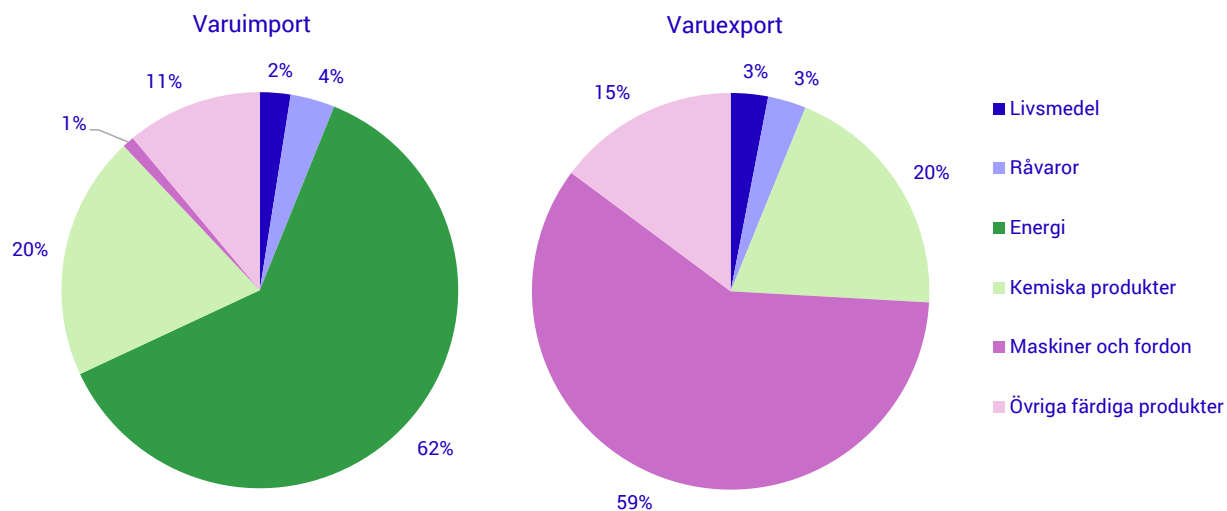

Källa: OECD

Ländernas andelar av tjänstehandeln med Europa har inte rört sig nämnvärt de senaste åren. För Ryssland har exporten haft en andel kring 1,5 procent och importen har legat kring 0,7 procent. För Ukraina har andelarna varit ännu mindre, även om tjänsteimporten gick upp något 2020.

Import- och exportandel, partnerland Ryssland

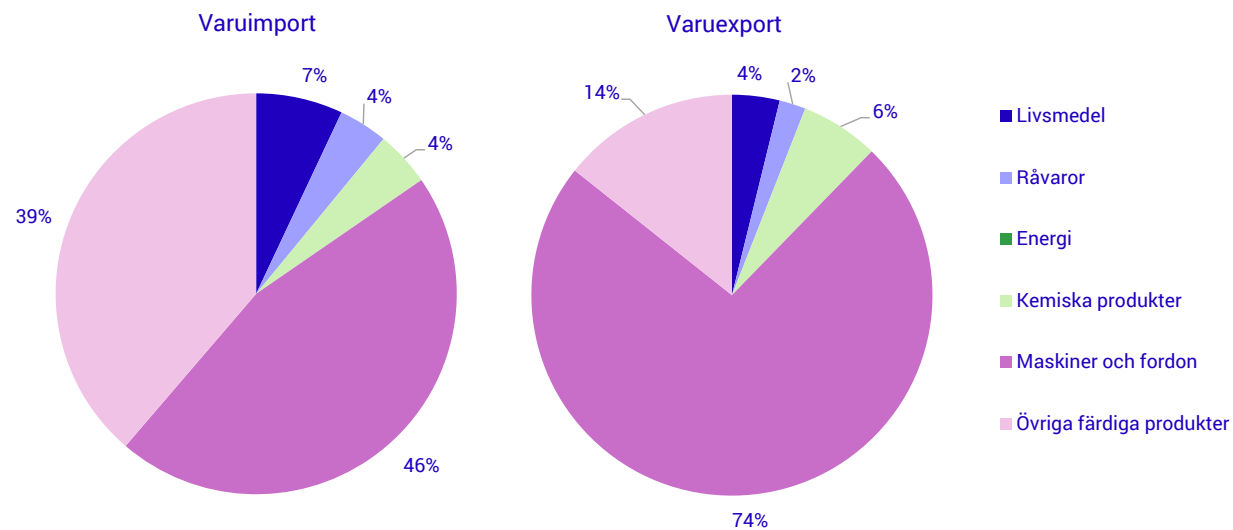
Sveriges handel med varor år 2021, klassificering av varor enligt SITC

Källa: Utrikeshandel med varor (SCB)

Import- och exportandel, partnerland Ukraina

Sveriges handel med varor år 2021, klassificering av varor enligt SITC

Källa: Utrikeshandel med varor (SCB)

Sverige exporterar framförallt fordon och maskiner till både Ryssland och Ukraina

Sveriges export till Ryssland består till stor del av fordonsprodukter, övriga maskiner och andra bearbetade verkstadsprodukter. Andelen för dessa produkter uppgick till 59 procent av vår varuexport till Ryssland år 2021. Kunskapsintensiva exportprodukter som är viktiga för det svenska näringslivet konkurrenskraft som läkemedel och andra farmaceutiska produkter exporteras också till Ryssland och värdet motsvarar 7 procent av Sveriges varuexport till Ryssland. Läkemedel och andra farmaceutiska produkter ingår i gruppen kemiska produkter som totalt hade en exportandel på 20 procent 2021. Sveriges import består i hög grad av energiprodukter som olja, petroleum och gas. 2021 stod dessa produkter för 62 procent av vår import från Ryssland.

Utrikeshandel med varor

Statistiken visar Sveriges utrikeshandel med varor. Varje månad publicerar SCB uppgifter om värde och kvantitet fördelade efter produkt och land. Årsdata finns till och med 2021.

SITC (The Standard International Trade Classification) är ett standardiserat sätt att klassificera varor som används i statistiken över import och export.

I diagrammen visas följande grupper:

Livsmedel (SITC 0+1)
Råvaror (SITC 2+4)
Energi (SITC 3)
Kemiska produkter (SITC 5)
Maskiner och fordon (SITC 7)
Övriga färdiga produkter (SITC 6+8)

När det gäller handelsutbytet med Ukraina är bilden delvis en annan. Den övervägande andelen av varuexporten utgörs, precis som till Ryssland, främst av verkstadstekniska produkter såsom maskiner och fordon. Mer specifikt består exporten till Ukraina till stor del av kärnreaktorer och delar till generatorer. Även varuimporten från Ukraina utgörs till stor del av gruppen maskiner och fordon. Exempel på produkter är containers och vätskebehållare avsedda för transportändamål. Mer unikt för Ukraina är trävaror eller kork som representerade 12 procent av varuimporten 2021.

Tjänstehandeln med Ryssland handlar främst om affärstjänster

För att få en heltäckande bild av handelsutbytet mellan Ryssland å ena sidan och Ukraina å den andra kompletteras analysen med statistik över utrikeshandeln med tjänster. För tjänstehandeln domineras både importen och exporten av tjänster från och till Ryssland av kunskapsintensiva tjänster. Tjänstegruppen "Övriga affärstjänster" utgjorde 67 procent av importen respektive 42 procent av exporten av tjänster 2020. Främst ingår här reklam- och marknadsföringstjänster och konsulttjänster avseende företagsorganisation och styrning. Datakonsulttjänster representerar också en betydande andel av tjänsteexporten till Ryssland. År 2020 utgjorde denna tjänstegrupp 29 procent av den totala svenska tjänsteexporten till Ryssland.

Utrikeshandel med tjänster

Huvudsyftet med statistiken är att redovisa det skattade värdet av Sveriges export och import av tjänster. Utrikeshandel med tjänster omfattar normalt sett inte varor. Det finns dock undantag där varuflöden ger upphov till tjänster. Tjänsteindelningen följer internationella standarder. Årsdata finns till och med 2020.

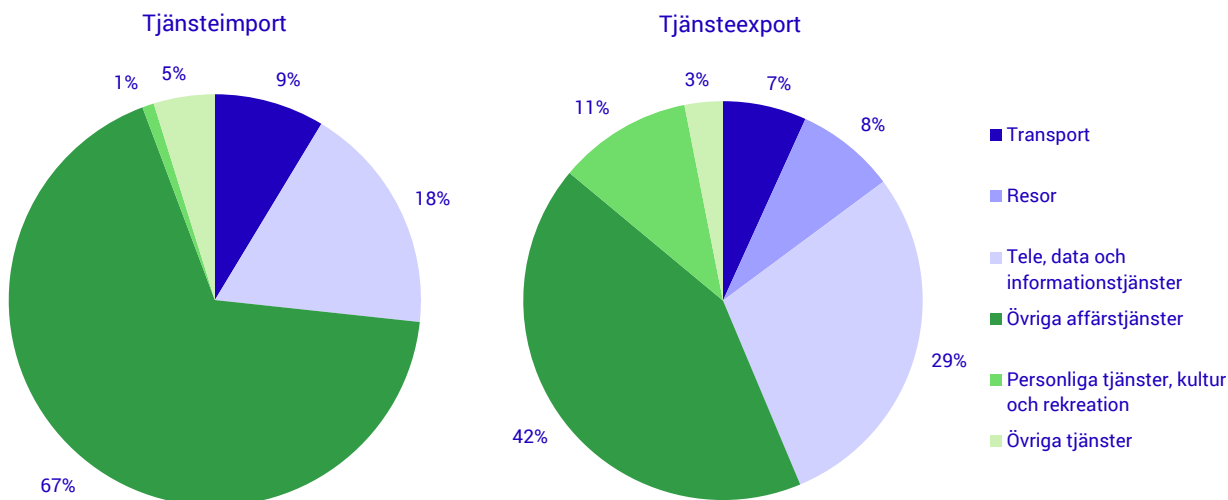
EBOPS (Extended Balance of Payment Service Classification) är en uppdelning av tjänstehandeln i betalningsbalansen med tjänster enligt definitionen i BPM6 manualen, efter typ av tjänster. I diagrammet visas de största tjänsteslagen för utrikeshandeln med Ryssland. Övriga delar ligger i posten Övriga tjänster.

Transport (EBOPS 3)
Resor (EBOPS 4)
Tele, data och informationstjänster (EBOPS 9)
Övriga affärstjänster (EBOPS 10)
Personliga tjänster, kultur och rekreation (EBOPS 11)

På grund av sekretess och ett begränsat urval som medför större osäkerhet i skattningarna visas inte fördelningen av tjänsteslagen för Ukraina i denna analys. Enligt egna bearbetningar av utrikeshandelsstatistiken har vi kunnat visa på att tjänstehandeln med Ukraina är mer koncentrerad till datatjänster, men i små volymer. Här ingår således tjänster som telekommunikation, överföring via tele-, datanät och satellittjänster. Tjänsterna telekommunikation och kommunikationstjänster är även viktiga för vår import av tjänster från Ukraina, där även övriga affärstjänster utgör en stor andel.

Import- och exportandel, partnerland Ryssland

Handel med tjänster, år 2020, tjänsteslag baseras på EBOPS koder

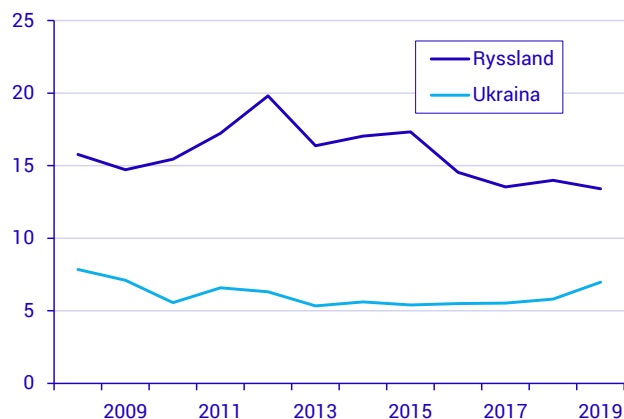
Källa: OECD

Svenska koncernbolag i Ryssland och Ukraina har tusentals anställda

En annan aspekt av kriget är hur det påverkar svenska koncerner med verksamhet i Ryssland och Ukraina. Statistik över svenska internationella koncerner i utlandet samlas in årsvis. Senaste uppgifterna är från år 2019. Ryska och ukrainska företag med verksamhet i Sverige behandlas inte i denna artikel då de är väldigt få.

Antalet anställda har minskat i Ryssland sedan 2012

Medelantal anställda inom svenskägda dotterbolag i Ryssland och Ukraina, tusental

Källa: Svenska internationella koncerner i utlandet (SCB)

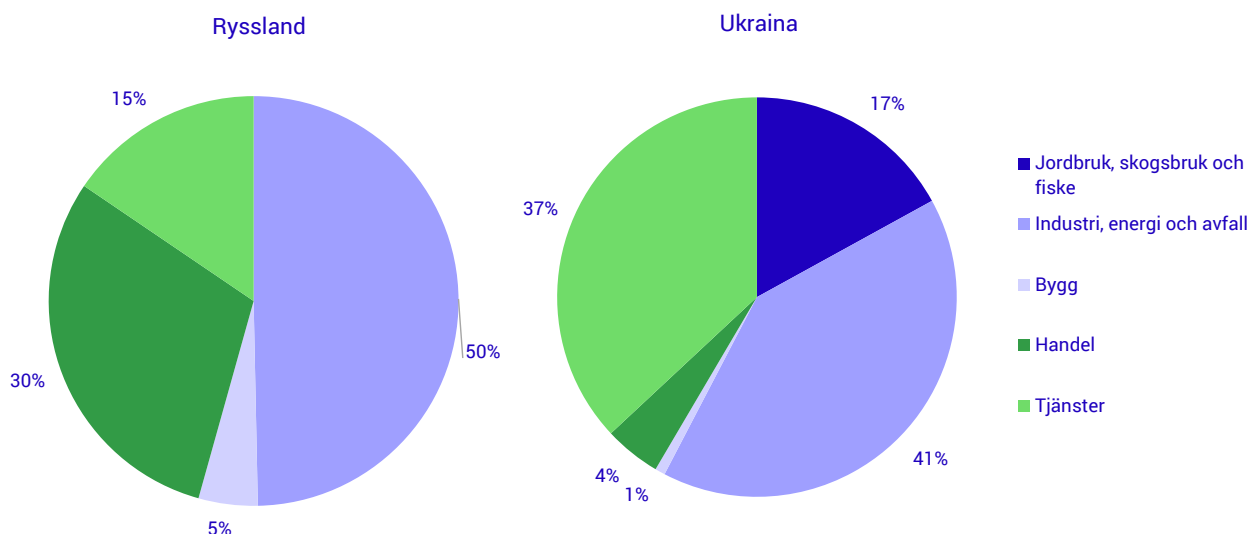
Sedan Ryssland liberaliserade sin marknad för internationella kapitalrörelser och internationellt ägande under sent 1990-tal har många svenskägda koncernföretag etablerat eller utökat produktionen på plats i Ryssland. Diagrammet visar att svenska företag i snitt hade cirka 15 500 anställda i Ryssland under perioden 2008–2019 och 6 200 anställda i Ukraina. Antalet anställda har legat relativt stabilt under perioden från finanskrisen fram till 2019 för den ukrainska avsättningsmarknaden men att antalet anställda har varierat betydligt mer i Ryssland, speciellt under perioden efter annekteringen av Krim 2014.

Som andel av samtliga anställda inom svenska multinationella koncerner i Europa var 1,6 procent anställda verksamma i Ryssland och 0,8 procent i Ukraina år 2019.

De stora förändringarna i antalet anställda utomlands enskilda år beror inte främst på att befintliga företag anställer och säger upp personal. En viktigare faktor i sammanhanget är att koncernernas inbördes struktur och ägande förändras över tid. Bolag säljs och köps upp, fusioner genomförs och vissa bolag läggs ner och försvinner då helt från statistiken.

Andel anställda i Ryssland och Ukraina

Uppdelat per branschgrupp, år 2019

Källa: Statistik över svenska internationella koncerner i utlandet (SCB och Tillväxtanalys)

År 2019 hade svenska företag 192 dotterbolag i Ryssland med 13 400 anställda. Hälften av de anställda i dotterbolagen i Ryssland arbetar inom industrin och en stor del av dem är verksamma inom pappers- och massaproduktion, stålproduktion och maskintillverkning. Dessutom sysselsätter branscherna detalj- och partihandeln en betydande andel av de anställda i svenska koncernbolag i Ryssland.

I Ukraina hade de svenska koncernbolagen 80 dotterbolag med 6 966 anställda. Här var 41 procent av de anställda verksamma inom industriproduktion, en mindre andel av de sysselsatta var verksamma inom handel och byggnation. Detta kompenseras av fler sysselsatta inom övriga tjänstenäringsar såsom datakonsult-, kommunikations- och informationstjänster.

Svenska internationella koncerner med verksamhet i andra länder

Undersökningen syftar till att belysa omfattningen och förändringen av svenska koncerners verksamhet i utlandet. Årsdata finns tillgängligt till och med 2019.

Verksamheten i Ryssland är till övervägande del koncentrerad kring produktion och försäljning till den ryska lokala marknaden. I Ukraina handlar det mer om produktion av varor och tjänster till konsumenter och företag utanför Ukraina, en form av trepartshandel.

Närvaron av svenska koncernbolag i Ryssland och Ukraina har drivits av exempelvis kostnadsfördelar och det geografiskt nära avståndet till de lokala marknaderna. Dessutom har Ryssland tidigare ansetts vara en tillväxtekonomi med snabb expansion som lockat till sig investeringar från andra länder.

Invasionen av Ukraina har dock inneburit att många utlandsägda företag har valt att minska sin verksamhet i Ryssland, eller lämna landet helt. Det beror både på de sanktioner som satts in mot Ryssland, vilket även ökat investeringsriskerna för utländska aktörer, men kanske framförallt för den moraliska aspekten av att ha verksamhet i ett krigförande land.

Kontaktperson: Andreas Poldahl 010-479 63 61

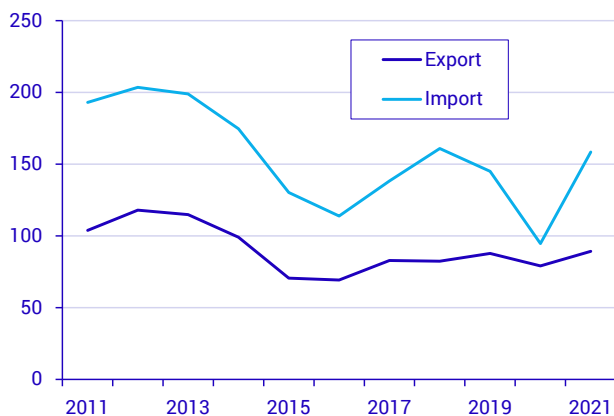
Internationell utblick

EU:s energiförsörjning beroende av Ryssland

I fjol var Ryssland EU:s tredje största handelspartner för varuimporten och den femte största för varuexporten. Det var framförallt energiprodukter som olja och gas som importerades.

Under 2021 importerade EU-länderna varor från Ryssland till ett värde av 158 miljarder euro. Det innebar att Ryssland var EU:s tredje största importland. Endast från Kina och USA importerades varor till ett högre värde. Till Ryssland exporterade EU-länderna varor för 89 miljarder 2021, vilket betydde att det var den femte största exportmarknaden.

EU importerar mer från Ryssland än vad som exporteras
EU-ländernas varuhandel med Ryssland. Miljarder euro

Källa: Eurostat

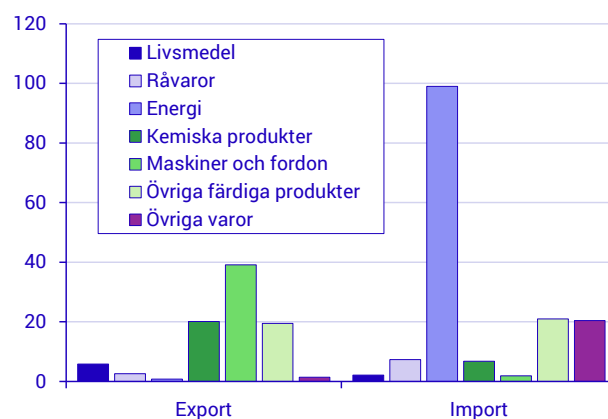
Bytesbalansen med Ryssland har varit negativ under lång tid. EU importerar alltså mer från Ryssland än vad som exporteras. Under 2020 när utrikeshandeln sjönk i spåren av coronapandemin föll importen mer än exporten till Ryssland. Då var underskottet endast 15 miljarder euro men 2021 steg det till 69 miljarder euro.

Importen består främst av olja och gas

Det som framförallt importeras är energiprodukter som olja och gas. Under 2021 stod energi för 62 procent av den totala varuimporten från Ryssland till EU. Den största delen av varuexporten utgjordes av maskiner och fordon.

Energiprodukter står för merparten av importen från Ryssland

EU-ländernas varuhandel med Ryssland 2021. Miljarder euro. Uppdelat på produktgrupper enligt SITC, se faktaruta på sidan 17

Källa: Eurostat

Intäkter från energisektorn bidrar till att finansiera Rysslands krig mot Ukraina. Därför beslutade EU-ledarna i sitt senaste sanktionspaket i slutet av maj att kraftigt minska importen av olja från Ryssland.

Tyskland är den överlägset största importören av rysk energi, speciellt när det gäller gas. Enligt en rapport från landets närings- och klimatministerium har dock andelen av energiimporten som kommer från Ryssland minskat betydligt sedan kriget inleddes.

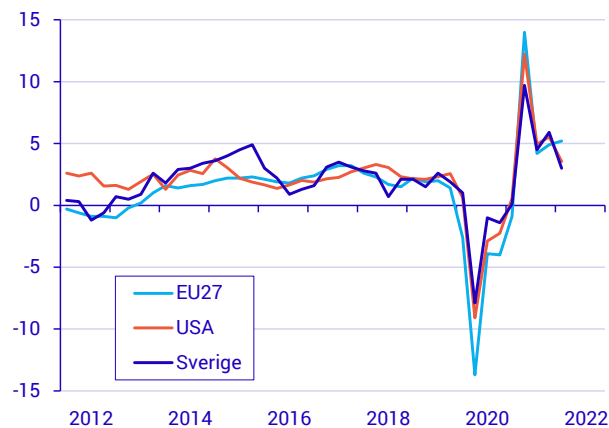
Andra länder som har stor import av energi från Ryssland är Nederländerna och Italien medan Sverige står för en relativt liten del.

Kontaktperson: Johannes Holmberg 010-479 45 11

Indikatorer för Sverige, EU och USA

Mer normal tillväxt första kvartalet

BNP-tillväxt i procent jämfört med motsv. kvartal föregående år

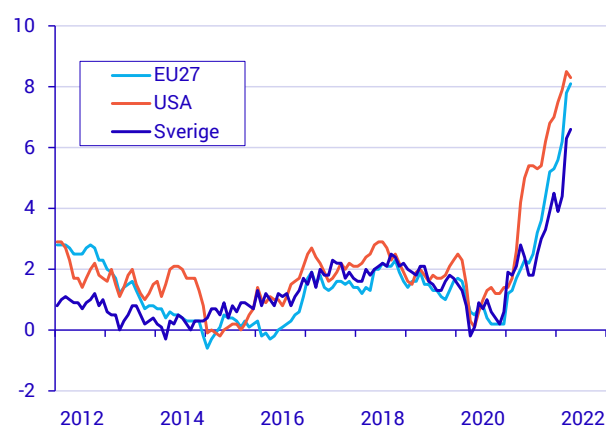

Källa: Eurostat och OECD

- Sveriges BNP ökade med 3,0 procent första kvartalet 2022 jämfört med motsvarande kvartal året innan. Det var en återgång till mer normal tillväxt efter höga tillväxttal under 2021 då BNP-utvecklingen jämfördes med det svaga 2020.
- Tillväxten i EU var däremot fortsatt hög i årstakt.

Fortsatt kraftiga prisökningar för konsumenterna

HIKP, årsförändring i procent

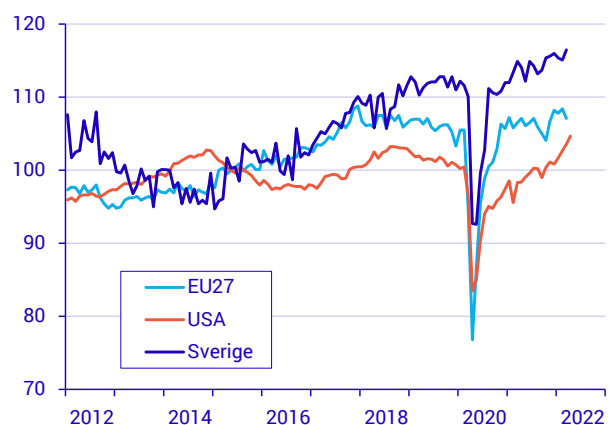

Källa: Eurostat

- Inflationen är fortsatt mycket hög i både EU, USA och Sverige.
- I USA stannade dock uppgången av i april men inflationstakten låg fortsatt över 8 procent, vilket den nu även gör för EU-länderna.
- Svensk inflation steg ytterligare något i april.

Stark trend för amerikansk industriproduktion

Industriproduktionsindex 2015=100, säsongrensat

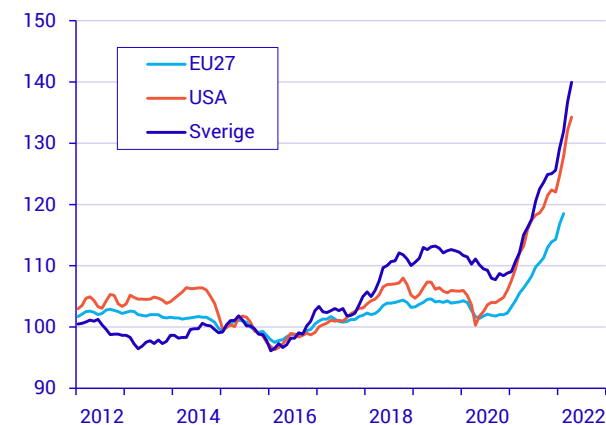

Källa: OECD

- Produktionen fortsätter att stiga i den amerikanska industrin. I april steg produktionen för fjärde månaden i rad.
- I både Sverige och EU har industriproduktionen rört sig marginellt under 2021 och inledningen av 2022.

Producentpriserna fortsatte att stiga kraftigt

Producentprisindex för industrin, index 2015=100

Källa: OECD

- Även industrins producentpriser fortsatte att stiga.
- Uppgången fortsatte att vara brantare i Sverige och USA än i EU-länderna.

SCB beskriver Sverige

Statistikmyndigheten SCB förser samhället med statistik för beslutsfattande, debatt och forskning. Vi gör det på uppdrag av regeringen, myndigheter, forskare och näringsliv. Vår statistik bidrar till en faktabaserad samhällsdebatt och väl underbyggda beslut.

Bildkällor: Omslag - iStock
Sidan 4 - Dilok Klaisataporn, iStock
Sidan 9 - ovjo12, iStock
Sidan 14 - Mikael Svensson, scandinav
Sidan 20 - Comfreak, Pixabay

ISSN: 1653-3828 (Online)
URN:NBN:SE:SCB-2022-A28T12206_pdf

Ansvarig utgivare: Mattias Björling
Redaktion: Johannes Holmberg (redaktör)
Caroline Ahlstrand
Monica Andersson
Jenny Lunneborg

Kontakta oss via e-post: ekstat@scb.se
Copyright: SCB. Citera gärna, men uppge källa
Denna publikation finns enbart i elektronisk form på www.scb.se